Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse
Damsveien 1
9800 Vadsø

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 78 95 03 59
sftfpost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya

COAT og UiT Norges arktiske universitet

Saksbehandler Geir Østereng **Vår ref.** 2021/8431-4 432.3 **Deres ref.** **Dato** 24.09.2021

Dispensasjon til landing med helikopter i Komagdalen ved etablering av tre enkle værstasjoner ved etablert infrastruktur i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT COAT

Det vises til søknad av 10.09.2021 om landingstillatelser. Saken ble behandlet av arbeidsutvalget for Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 23.09.2021.

Det ble innvilget 4 landinger per omsøkt sted.

Vedtak med vilkår til dispensasjonen fremgår av Saksfremlegg med protokoll.

Klageadgang
Nasjonalparkstyrets vedtak kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jamfør forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal være skriftlig og begrunnet og sendes via nasjonalparkstyret jamfør forvaltningsloven § 32.

Med hilsen

Geir Østereng
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Reinpolitiet			
Båtsfjord kommune	Hildberggt. 18	9990	BÅTSFJORD
Reinbeitedistrikt 6	v/Ásllat Niillas Sara Smuk, Rasengveien 2	9840	VARANGERBOTN
Statens naturoppsyn Vadsø			
Vardø kommune	Postboks 292	9951	VARDØ
Finnmarkseiendommen	Postboks 133	9811	VADSØ

Varangerhalvøya
nasjonalparkstyre

Saksfremlegg med protokoll

Arkivsaksnr: 2021/8431-2
Saksbehandler: Geir Østereng
Dato: 22.09.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya Nasjonalparkstyre - arbeidsutvalget	DS 4	23.09.2021

Vedlegg:
1 Søknad landingstillatelse Varangerhalvøya nasjonalpark_UIT - COAT
2 Opplysninger til søknad om landingstillatelse
3 Søknad om landingstillatelse i forbindelse med oppsetting av værstasjoner ved hengebrua - Hubehytta og Ragnarokk

Søknad om landingstillatelse i forbindelse med oppsetting av værstasjoner ved hengebrua - Hubehytta og Ragnarokk

Saksprotokoll i Varangerhalvøya Nasjonalparkstyre - arbeidsutvalget - 23.09.2021

Vedtak

Som innstilt. Enstemmig.

Det vises til Søknad fra UIT COAT 10.09.2021 og korrespondanse om søknad.

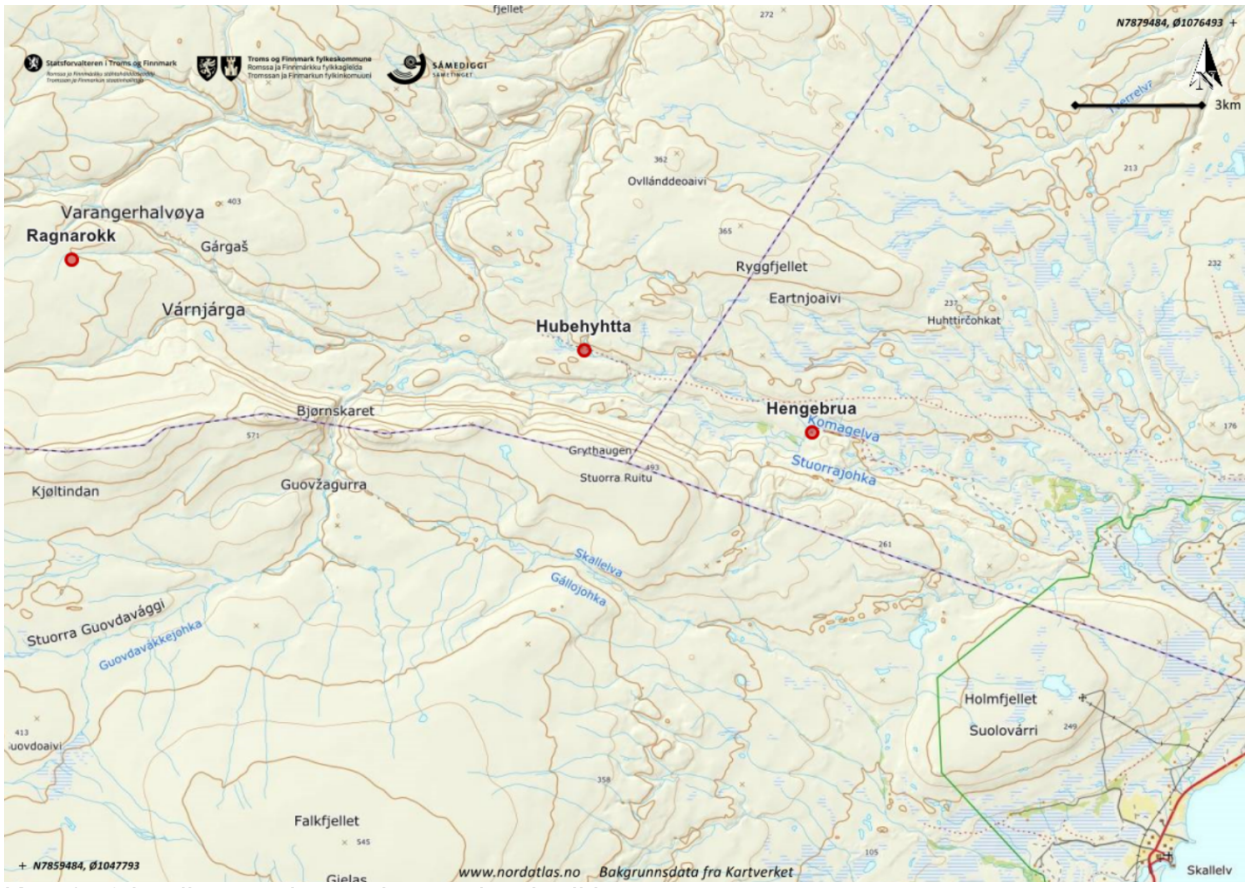
Forvalters innstilling

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø ved COAT – prosjektet tillatelse til fire landinger hver ved
Hengebrua,
Hubehytta og
Ragnarokkhytta
(totalt 12) som ligger innen Varangerhalvøya nasjonalpark.

Tillatelsen gjelder i perioden 27. september til og med 31. oktober 2021.
Antall landinger og flyging skal planlegges til minst mulig.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelse til nødvendig bruk av helikopter skal være innhentet fra Vardø kommune og Båtsfjord kommune.
- Søker er ansvarlig for å informere helikopterpiloten om vilkårene i landingstillatelsen om flyvning, landingssteder og kopi skal leveres pilot.
- Det tillates inntil fire – 4 – landinger hver på de tre angitte stedene i kart.
- Flygning til og fra landingsstedet skal foregå i en høyde på **minimum 300 meter over bakken**.
- Flygning og landing over og i umiddelbar nærhet av reinflokker skal unngås.
- Flygningen/landingen skal, før den finner sted, avklares med reinbeitedistrikt 6/5D. Kontaktperson for distriktet er distriktsleder Aslak Niilas Smuk tlf. 45 06 77 14.
- Nasjonalparkforvalter (41470437) og Statens naturoppsyn lokalt tlf. 90551743 og tlf. 95038207 skal informeres på forhånd per sms, om når flyvingen skal skje.
- Dette brevet skal medbringes i felt i tilfelle kontroll.
- Etter endt feltarbeid skal det sendes inn en kort rapport om antall landinger på angitt sted.

Kart 1 : 3 landingssteder merket med rød prikk

Saksopplysninger

Søknaden

Det søkes om å benytte helikopter til frakt av utstyr og folk til nyetablering av enkel værstasjon ved hengebrua, Hubehytta og Ragnarokkhytta. Dette som del av Universitetet i Tromsøs COAT prosjekt. Det vises til gitt tillatelse fra styret til etablering.
Man har behov for å fly mannskap først, deretter materiell, da dette ikke kan flys i samme løft. Til slutt er det behov for å hente ut mannskap når jobben er gjort. Det skisseres behov for 6 landinger på hvert sted. Ved nærmere korrespondanse med forvalter beskrives reelt behov for minimum 3 landinger på hvert sted, med en ekstra landing for retting om stasjon viser seg å ikke virke ved første oppsett – totalt 4 (12).
Arbeidsoperasjonen beskrives slik. Montering av værstasjon på tripod er en relativt enkel operasjon. Når tripoden flys inn er det meste av utstyr allerede montert på den. Tripoden har tre labber som slås ut og som festes til bakken, enten med plugger som slås ned, ev. at det må bores hull dersom det er berg/stein. Forankringen går ned i disse labbene. Under tripoden vil det bli plassert en batterikasse. Oppdrag gjøres av Heli Trans.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med Varangerhalvøya nasjonalpark er å bevare et stort og vesentlig urørt naturområde, som er tilnærmet fritt for tekniske inngrep og sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

Motorferdsel i nasjonalparken er i forbudt, jamfør § 3 punkt 6.1 i vernebestemmelsene. I § 3 punkt 6.2 gis det en del direkte unntak fra dette forbudet, videre åpnes det i § 3 punkt 6.3 for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til en del formål, men det åpnes ikke for den omsøkte motorferdselen med helikopter i forskningssammenheng.

Naturmangfoldloven (heretter NML) trådde i kraft 1. juli 2009. I lovens § 8 framgår det at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygges på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for å skade naturmangfoldet. Virkninger av et tiltak skal vurderes ut fra den samlede belastningen økosystemet blir utsatt for, jamfør § 10. Dersom det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger et tiltak kan ha på naturmiljøet, skal føre-var-prinsippet legges til grunn, jamfør § 9, slik at vesentlig skade på naturmangfoldet unngås ved at det treffes en beslutning på et for dårlig kunnskapsgrunnlag. Etter NML § 11, jamfør § 7, er det tiltakshaver av det omsøkte tiltaket som skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. I tillegg skal det etter NML § 12 tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikker og lokalisering av tiltaket som ut fra en samlet vurdering av den tidligere, nåværende og fremtidige bruken av mangfoldet gir det samfunnsmessige beste resultatet.

Forvaltningsmyndigheten kan etter § 48 i NML gjøre unntak fra verneforskriften dersom tiltaket ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Forvaltningsmyndigheten skal blant annet særlig vurdere konsekvensene av en dispensasjon, for eksempel om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag.

Vurdering av saken
Varangerhalvøya nasjonalpark ble fastsatt ved kongelig resolusjon den 8. desember 2006. Fredningen innebærer et generelt motorferdselsforbud på land og vann, og i lufta under 300 meter, som gjelder i tillegg til motorferdselsloven.

Det er ikke åpnet for at nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til motorferdsel for forvaltningsoppgaver som ikke er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Søknaden må derfor behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i NML § 48. Skal det kunne gis en dispensasjon fra verneforskriften etter denne bestemmelsen er det krav om at to vilkår skal oppfylles. Det omsøkte tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig og tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål. Dette gjør at dispensasjon kun kan gis i de tilfeller der det omsøkte tiltaket vurderes til å ha en begrenset virkning på verneverdiene.

Nasjonalparken ble opprettet fordi den er den mest arktisk pregete delen av Fastlands-Norge, har unike verdier i forhold til landskapsformer, kvartærgeologi, plante og dyreliv og samiske kulturminner.

Storparten av Varangerhalvøya er skogløs og preget av lynghei, myrer og blokkmark. Plantelivet er allikevel særpreget fordi området er møtested for mange arktiske, østlige og sørlige arter. Mange arter er her på grensen av sitt utbredelsesområde. I de høyereliggende områdene er det meget karrig og sparsomt med vegetasjon, men det er her i det aller karrigste at man har størst sjanse for å observere Norges mest utrydningstruede pattedyr – fjellreven. Fjellreven på Varangerhalvøya er den eneste kystnære bestanden i Fastlands-Norge. Snøugle forekommer også i smågnagerår. Kongeørn og jaktfalk forekommer i høyfjellsområdene på Varangerhalvøya.

Forvalter anser kunnskapsgrunnlaget om de berørte økosystemene, jamfør NML § 8, for å være godt. Kunnskap er innhentet fra naturbase og artskart, og erfaringer med annen flyging i området før i annen sammenheng.

Formålet med flygingen er å frakte inn en del tungt utstyr og mannskap til montering av 3 værstasjoner ved etablert infrastruktur. Flyging er relatert til å etablere utstyr for COAT prosjektet til overvåkning av klima, og utvikling av økosystemet ved vegetasjon og arter i området. Styret har gitt sin tilslutning til prosjektet som også vil bidra til å overvåke tilstanden til de ulike artene mht. forventede klimaendringer. Dataene som hentes inn vil være relevante for å vurdere aktuelle forvaltningstiltak for å ivareta naturmangfoldet om det skulle bli nødvendig.

Omsøkt landingssted ansees som lite problematisk på denne tiden av året så lenge flyging skjer langs vassdraget og på en høyde i lufta over 300 m mellom punktene. De fleste trekkfugler har trukket ut av området og hekkeperioden er over. Periode for flyging er således gunstig for denne typen arbeid. Det er ikke fjellrevhi i umiddelbar nærhet til de tre landingsstedene, men for et sted er det noen km unna.

Den omsøkte flygningen vil være en kortvarig forstyrrelse. Selv om forstyrrelsen er kortvarig vet vi at helikopterflyging vil medføre en god del støy, noe som kan virke forstyrrende på dyre- og fuglelivet. Støy av helikopter vil også påvirke friluftslivet i området. Besøkende

forventer gjerne fred og ro innen det verna området. Det er derfor viktig at søker begrenser antall landinger mest mulig. Flyving og landing med helikopter kan være upopulært i forbindelse med pågående elgjakt i villmarkspregede områder, og kan også ved å støkke ut dyr ved landing påvirke jaktens gang. Elgjakten pågår fra 25 september til og med 1 november. På denne tiden er det en god del turgåere som går opp til hengebrua og turfølger som går langs linjehytteruta gjennom det aktuelle området. Helikopterflyging er lite ønsket mht. påvirkning på friluftslivet og stillhet i området.

Fjellrev er en kritisk truet art som lever inne i nasjonalparken, og man må ta ekstra hensyn til denne ved gjennomføring av ulike tiltak. Det omsøkte landingsstedene vil ikke komme i konflikt med aktive hilokaliteter for fjellrev. Det er også såpass sent på sesongen at kortvarige forstyrrelser ikke vil være kritisk for overlevelsen av dyre- og fugleunger.

Vi kan ikke se at en landing på det omsøkte stedene kommer i konflikt med trua og/eller sårbare arter. Flygingen til de aktuelle lokalitetene til dette formålet og i denne perioden vurderes ikke for å stride mot formålet med vernet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Behovet for å fly er knyttet til etablering av værstasjonene – og er således i omfang et engangstilfelle. Forvalter innstiller på at det gis tillatelse, gitt styrets tillatelse til å etablere værstasjonene.